

Nejčastější dotazy ke kontrole technického stavu a provozu spalovacích stacionárních zdrojů podle § 17 odst. 1 písm. h) zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění („zákon o ochraně ovzduší“)

Podle § 17 odst. 1 písm. h) zákona o ochraně ovzduší je provozovatel stacionárního zdroje povinen provádět jednou za dva kalendářní roky prostřednictvím osoby, která byla proškolená výrobcem spalovacího stacionárního zdroje a má od něj udělené oprávnění k jeho instalaci, provozu a údržbě (dále jen „odborně způsobilá osoba“), kontrolu technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje na pevná paliva o jmenovitém tepelném příkonu od 10 do 300 kW včetně, který slouží jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění, a předkládat na vyžádání obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností doklad o provedení této kontroly vystavený odborně způsobilou osobou potvrzující, že stacionární zdroj je instalován, provozován a udržován v souladu s pokyny výrobce a tímto zákonem. Podle § 41 odst. 15 zákona o ochraně ovzduší je splnění této povinnosti odloženo nejpozději do konce roku 2016.

Toto ustanovení zákona o ochraně ovzduší v sobě zahrnuje dvě na sebe navazující povinnosti. Za prvé je to povinnost provozovatele spalovacího stacionárního zdroje jednou za dva kalendářní roky nechat provést kontrolu technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje ze strany odborně způsobilé osoby. Za druhé je to povinnost předložit doklad o provedení této kontroly v případě vyžádání tohoto dokladu ze strany obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Podrobnosti k provádění kontrol technického stavu a provozu jsou uvedeny ve sdělení odboru ochrany ovzduší k provozování a ke kontrole spalovacích stacionárních zdrojů o jmenovitém tepelném příkonu 300 kW a nižším (dále jen „sdělení MŽP“), které je dostupné na internetových stránkách MŽP pod tímto odkazem: http://www.mzp.cz/cz/spalovaci_stacionarni_zdroje_300kW_sdeleni.

1. Kdo takovou kontrolu technického stavu a provozu provádí a kde na něj seženu kontakt?

Kontrolu technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje provádí typicky topenář proškolený výrobcem spalovacích zdrojů, který od něj má současně udělené oprávnění k jeho instalaci, provozu, údržbě a kontrole. Kontakty na odborně způsobilou osobu lze získat přímo od výrobce spalovacího stacionárního zdroje.

Informativní seznam odborně způsobilých osob pro více různých výrobců spalovacích stacionárních zdrojů spravuje několik organizací např. Asociace podniků topenářské techniky ve spolupráci s Hospodářskou komorou ČR (<http://aptt.cz/opraveni-ozo.php>), nebo Klastř Česká peleta (<http://www.topenaridotace.cz/>).

2. Jak bude kontrola spalovacího stacionárního zdroje probíhat a co je jejím cílem?

Účelem kontroly je zejména ověřit, zda je spalovací stacionární zdroj instalován, provozován a udržován v souladu s pokyny výrobce a povinnostmi zákona o ochraně ovzduší. Při kontrole spalovacího stacionárního zdroje bude kontrolováno: řádné připojení na spalínovou cestu, technický stav vnějšího opláštění spalovacího stacionárního zdroje, spalovací komora, hořák, zatápecí klapka, vstupní a čistící otvory, přívodní cesty spalovacího vzduchu a paliva včetně podavače a přívodního potrubí, odvod odpadního plynu ze zdroje do spalínových cest, funkčnost a nastavení čidel pro regulaci

stacionárního zdroje a to, zda jsou spalována pouze paliva předepsaná výrobcem zdroje. O provedené kontrole bude provozovateli zdroje vystaven doklad.

Cílem kontroly je proto ověřit, zda je spalovací stacionární zdroj instalován, provozován a udržován v souladu s pokyny výrobce a povinnostmi provozovatele spalovacího stacionárního zdroje podle zákona o ochraně ovzduší. Kvalitu spalovacího procesu zásadně ovlivňuje technický stav zdroje, stav spalinových cest, kvalita paliva a způsob obsluhy zdroje. Všechny výše uvedené skutečnosti mohou výrazně ovlivnit množství do ovzduší vypouštěných znečišťujících látek, které mají negativní dopady na zdraví.

3. Co když neznám výrobce spalovacího stacionárního zdroje nebo výrobce zanikl?

Pokud není výrobce spalovacího stacionárního zdroje zjištěl nebo zanikl, je možné provést kontrolu takového zdroje prostřednictvím odborně způsobilé osoby, která byla proškolená jiným výrobcem a má od něj uděleno oprávnění ke kontrole stejného typu spalovacího zdroje. Typy spalovacích stacionárních zdrojů jsou uvedeny ve sdělení MŽP¹.

4. Co mi hrozí, pokud kontrolu technického stavu a provozu neprovedu?

Neprovedení kontroly, resp. nepředložení dokladu o kontrole na vyžádání obce s rozšířenou působností je přestupek, za který hrozí pokuta až ve výši 20 000 Kč, jde-li o fyzickou osobu nepodnikající, anebo až do výše 50 000 Kč, jde-li o podnikající fyzickou osobu nebo osobu právnickou.

5. Jak si můžu ověřit, že mnou objednaná osoba opravdu byla proškolená výrobcem zdroje k provádění kontrol?

Informaci doporučujeme ověřit přímo u výrobce. Odborně způsobilé osoby uvedené v informativním seznamu zveřejněném na internetových stránkách Asociace podniků topenářské techniky jsou proškolené pod dohledem Hospodářské komory a v seznamu (<http://aptt.cz/opraveni-ozo.php>) je zveřejněno i platné osvědčení ke kontrole spalovacího stacionárního zdroje s číslem a dobou platnosti, které konkrétní odborně způsobilou osobu opravňuje k provádění kontrol technického stavu a provozu.

6. Mám spalovací stacionární zdroj zahraničního výrobce, kdo je oprávněn provést jeho kontrolu?

Zahraniční výrobce může určit a proškolit odborně způsobilé osoby prostřednictvím výhradního dovozce. Pokud tak neučiní, je možné provést kontrolu takového zdroje prostřednictvím odborně způsobilé osoby, která byla proškolená jiným výrobcem a má od něj uděleno oprávnění ke kontrole stejného typu spalovacího zdroje. Typy spalovacích stacionárních zdrojů jsou uvedeny ve sdělení MŽP¹.

7. Vztahuje se povinnost provedení kontroly technického stavu a provozu i na kamna nebo krby?

Povinnost provedení kontroly se vztahuje na provozovatele spalovacího stacionárního zdroje spalujícího pevná paliva o jmenovitém tepelném příkonu od 10 do 300 kW včetně, který slouží jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění. Z výše uvedeného vyplývá, že se povinnost vztahuje nejen na kotle, ale i na další spalovací stacionární zdroje, např. kamna, krbové vložky a krby,

pokud mají teplovodní výměník připojený na teplovodní soustavu ústředního vytápění a jejich jmenovitý tepelný příkon je 10 kW a vyšší.

8. Jak je to s kotli domácí výroby? Vztahuje se na ně tato povinnost také? Kdo smí v těchto případech kontrolu technického stavu a provozu provádět?

Povinnost kontrol technického stavu a provozu se vztahuje na všechny spalovací stacionární zdroje na tuhá paliva s požadovaným jmenovitým tepelným příkonem a připojením na teplovodní soustavu ústředního vytápění, tedy i na ty, které vznikly samovýrobou (podomácku vyrobené kotle). Kontrolu takto vyrobených kotlů může provést jakákoliv odborně způsobilá osoba, která byla proškolená a pověřena jakýmkoliv výrobcem certifikovaných spalovacích zdrojů a má od něj uděleno oprávnění ke kontrole stejného typu spalovacího zdroje. Typy spalovacích stacionárních zdrojů jsou uvedeny ve sdělení MŽP¹. Osoba, která spalovací stacionární zdroj sama vyrobila, nemůže proškolovat žádné odborně způsobilé osoby a ani nemůže prohlásit sama sebe za odborně způsobilou osobu, jelikož není vůbec oprávněna kotle na trh dodávat. Tyto podomácku vyrobené kotle by jak s ohledem na životní prostředí, tak s ohledem na bezpečnost měly být postupně z provozu vyřazovány.

9. Vztahuje se povinnost provedení kontroly i na spalovací stacionární zdroj umístěný v rekreačním objektu nebo v obecní budově?

Zákon nestanovuje žádnou výjimku pro rekreační objekty ani obecní budovy (chaty, chalupy, školy, úřady apod.). Pokud je v takovém objektu umístěný zdroj splňující 3 stanovené podmínky (pevné palivo, jmenovitý tepelný příkon od 10 do 300 kW včetně, připojení na teplovodní soustavu ústředního vytápění), má provozovatel povinnost provést kontrolu technického stavu a provozu takového zdroje.

10. Jak zjistím jmenovitý tepelný příkon svého zdroje?

Nejjednodušší způsob jak zjistit tepelný příkon zdroje je kontaktovat přímo výrobce nebo na internetových stránkách výrobce stáhnout technickou dokumentaci ke spalovacímu stacionárnímu zdroji, ve které by měl být příkon vždy uveden. Druhou možností je provést jednoduchý výpočet, kdy příkon lze zjistit pomocí výkonu zdroje (uveden na štítku) a z jeho účinnosti. Pokud nejste schopni jmenovitý tepelný příkon zdroje stanovit, doporučujeme kontaktovat odborně způsobilou osobu a kontrolu technického stavu a provozu provést.

$$\text{Příkon [kW]} = \frac{\text{výkon [kW]}}{\text{účinnost [\%]}} * 100$$

11. Jak přijde úřad obce s rozšířenou působností na to, že jsem neprovedl kontrolu spalovacího stacionárního zdroje?

Provozovatel spalovacího stacionárního zdroje je povinen předložit doklad o provedení této kontroly na vyžádání obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností. Obecní úřad obce s rozšířenou působností bude doklad zpravidla vyžadovat zejména v těch případech, kdy nabude z vlastní úřední činnosti nebo na základě stížností a podnětů ke kontrolám podezření na nevhodný nebo nezákonný způsob provozu spalovacího stacionárního zdroje.

12. Kdy může přijít úředník zkontrolovat spalovací stacionární zdroj?

Od 1. 1. 2017 má obecní úřad obce s rozšířenou působností pravomoc v případě opakovaného vzniku důvodného podezření na porušování povinností provozovatele spalovacího stacionárního zdroje stanovených zákonem o ochraně ovzduší možnost provést přímou kontrolu spalovacího stacionárního zdroje provozovaného v rodinném domě, bytě nebo stavbě pro rodinnou rekreaci. Tato kontrola může být při naplnění zákonných předpokladů provedena na všech spalovacích stacionárních zdrojích bez ohledu na jejich příkon a způsobu odvodu tepla (teplovodní i teplovzdušné kotle).

13. Musím provést kontrolu technického stavu a provozu i v případě, že spalovací stacionární zdroj neprovozují a mám ho pouze jako zálohu?

Jestliže spalovací stacionární zdroj není provozován, je odstavený, tj. například není připojený ke spalinovým cestám nebo k teplovodní soustavě ústředního vytápění, tak se na tento spalovací stacionární zdroj povinnost kontroly podle § 17 odst. 1 písm. h) zákona o ochraně ovzduší nevztahuje.

14. Vztahuje se na mě povinnost provádět kontrolu, když mám doma krbovou vložku s deklarovaným výkonem 4 kW do teplovodního výměníku a 4 kW do okolí sáláním?

Pro posouzení, zda platí pro provozovatele takového zdroje povinnost provést kontrolu technického stavu a provozu, je vždy nutné nejprve zjistit jmenovitý tepelný příkon (energie dodaná v palivu za jednotku času). Pokud je pro takový zdroj uváděn výkon 4 kW do teplovodního výměníku a 4 kW sáláním do okolí, provede se součet obou výkonů. Požadovaný příkon je pak podílem celkového výkonu a účinnosti (poděleno stem), která by měla být uvedena v dokumentech výrobce a která současně nikdy nemůže být vyšší než 100 %. Pro krbové vložky se účinnost typicky pohybuje v rozmezí 60-70 %. Při výše uvedených výkonech (celkový výkon 8 kW) a účinnosti například 70 % je pak příkon krbové vložky 11,43 kW.

15. Co mám udělat, když se chci stát odborně způsobilou osobou?

Je nutné kontaktovat výrobce spalovacího stacionárního zdroje, protože sami výrobci si proškolují odborně způsobilé osoby podle zákona o ochraně ovzduší, kteří jsou oprávněni jejich stacionární spalovací zdroje instalovat, uvádět do provozu a provádět jejich údržbu, k čemuž od výrobce získají osvědčení. Zpravidla toto oprávnění získávají montážní firmy nebo servisní technici, kteří instalují, uvádí do provozu a provádí údržbu nebo servis zařízení daného výrobce v souladu s jeho pokyny.

16. Hrozí odborně způsobilé osobě sankce za špatně provedenou kontrolu spalovacího stacionárního zdroje?

Sankci obsahuje novela zákona o ochraně ovzduší, která nabývá účinnosti dnem 1. 1. 2017. V případě, že právnická nebo podnikající fyzická osoba vystaví doklad o provedení kontroly technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje na pevná paliva uvedený v § 17 odst. 1 písm. h), přestože není odborně způsobilou osobou, nebo v tomto dokladu uvede nepravdivé údaje, hrozí jí sankce za tento správní delikt až do výše 50 000 Kč.

17. Co si mám ohlídat, abych měl jistotu, že kontrola technického stavu a provozu bude provedena správně?

Předně je nutné ověřit si, že kontrolu provádí osoba, která je k tomu oprávněná a je proškolená výrobcem k jeho instalaci, údržbě a provozu (příp. je uvedena v seznamech odborně způsobilých osob).

Odborně způsobilá osoba by měla na konci kontroly vystavit doklad o kontrole. Odborně způsobilá osoba by Vám také měla umět poradit, jak zdroj provozovat správně, abyste minimalizovali množství vypouštěných emisí.

18. Může být doklad o kontrole vystaven „na dálku“, bez kontroly na místě?

Doklad určitě nemůže být vystaven na dálku způsobem, že odborně způsobilé osobě zašlete pouze fotografie kotle a na základě těchto fotografií vystaví doklad o kontrole technického stavu a provozu. V případě zjištění takového jednání se odborně způsobilá osoba od 1. 1. 2017 dopustí správního deliktu, za který může dostat pokutu až do výše 50 000 Kč.

19. Co když neseženu odborně způsobilou osobu k provedení kontroly spalovacího stacionárního zdroje do konce roku 2016?

Pokud se nepodaří do konce roku odborně způsobilou osobu zajistit z důvodu jejich vyčerpání nebo nedostupnosti, doporučujeme ponechat si alespoň korespondenci s vyjádřením výrobce či dalších subjektů (odborně způsobilých osob). Zástupcům obce s rozšířenou působností tím v případě vyžádání dokladu o kontrole prokážete, že jste povinnost kontroly technického stavu a provozu chtěli splnit v termínu do 31. 12. 2016. Současně si však s odborně způsobilou osobou dohodněte co nejbližší termín pro provedení kontroly technického stavu a provozu, který budete schopni obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností sdělit.

20. Co když v mém okolí nemohu sehnat odborně způsobilou osobu pro provedení kontroly pro můj typ spalovacího zdroje (nejbližší je i více než 50 km)?

V takovémto případě nejprve kontaktujte svého výrobce, který má nejlepší přehled o všech osobách, kterým vydal platné osvědčení, protože informativní seznam odborně způsobilých osob, který spravuje několik organizací např. Asociace podniků topenářské techniky APTT ve spolupráci s Hospodářskou komorou ČR (<http://aptt.cz/opravneni-ozo.php>), ale třeba také i Kladr Česká peleta (<http://www.topenaridotace.cz/>), nemusí obsahovat všechny proškolené odborně způsobilé osoby, jelikož je tento seznam veden dobrovolně. Další možností je domluvit se ve Vašem okolí a udělat kontrolu současně na více zdrojích a tím se podělit o náklady na dopravu odborně způsobilé osoby.

21. Vztahuje se povinnost provést kontrolu kotle nebo krbové vložky připojené na teplovodní soustavu ústředního vytápění se jmenovitým tepelným příkonem přesně 10 kW?

Ano, povinnost se vztahuje na všechny spalovací stacionární zdroje od 10 kW do 300 kW včetně. Tedy platí, že všechny zdroje, které mají příkon přesně 10 kW, už do této povinnosti spadají a podléhají povinnosti provedení kontroly technického stavu spalovacího stacionárního zdroje, přičemž první kontrola musí být provedena nejpozději do konce roku 2016 a poté následně každé dva kalendářní roky.

22. V § 17 odst. 1 písm. h) zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší je uvedeno „...provést kontrolu nejméně jedenkrát za dva kalendářní roky...“, znamená to, že 1. kontrolu zajistím 1. 8. 2016 (1. kalendářní rok), a další kontrolu stačí zajistit do 31. 12. 2018 (3. kalendářní rok)?

Ano, pokud provedete první kontrolu technického stavu a provozu např. 1. 8. 2016, další kontrolu musíte provést nejpozději do 31. 12. 2018. Není tedy nutné ji provést za 24 měsíců, tj. do 1. 1. 2018.

23. Provedu-li revizi podle vyhlášky č. 194/2013, o kontrole kotlů a rozvodů tepelné energie, musím ještě provést kontrolu technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje podle zákona o ochraně ovzduší?

Ano, jedná se o jiný typ kontroly zaměřený na tepelnou účinnost.

24. Provozují-li kotelnu dvakrát 250 kW, která má povolení provozu podle zákona o ochraně ovzduší a je prováděno měření emisí, musím také provádět kontrolu technického stavu a provozu jednotlivých kotlů?

Ano, i v tomto případě je nutno kontrolu provést. Zákon stanovuje tuto povinnost na všechny spalovací stacionární zdroje na pevná paliva, o jmenovitém tepelném příkonu 10 - 300 kW včetně, které slouží jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění.

25. Vztahuje se kontrola technického stavu a provozu také na teplovzdušné spalovací zdroje na pevná paliva?

Nikoliv, kontrola technického stavu a provozu se týká pouze spalovacího stacionárního zdroje na pevná paliva o jmenovitém tepelném příkonu od 10 do 300 kW včetně, které slouží jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění.

26. Jak postupovat v případě provozování dvou zdrojů, tepelného čerpadla napojeného na teplovodní soustavu ústředního vytápění a staršího kotle na pevná paliva odpojeného od otopné soustavy a využívaného jen pro ohřev užitkové vody? Vztahuje se kontrola technického stavu a provozu také na tento spalovací stacionární zdroj na pevná paliva?

Kontrola se vztahuje pouze na spalovací stacionární zdroj sloužící jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění, v tomto případě, kdy je zdroj využíván pouze pro ohřev teplé užitkové vody, by se tedy na provozovatele povinnost provést kontrolu nevztahovala. Současně je však nutné upozornit, že jakýkoli takovýto způsob použití zdroje tepla musí být v souladu s pokyny výrobce.

27. Pokud zakoupím v roce 2017 nemovitost vybavenou spalovacím stacionárním zdrojem na pevná paliva bez dokladu o kontrole technického stavu a provozu, musím ihned kontrolu zajistit?

Pokud není známo, kdy byla naposledy kontrola provedena či je-li jisté, že provedena v zákonem předepsaném termínu nebyla, je nutno kontrolu provést co nejdříve, abyste byli na vyžádání úřadu obce s rozšířenou působností schopni předložit doklad o kontrole technického stavu a provozu.